

Zdeněk Kubák ...

... výroba vlněných a lněných látek

Zdeněk Kubák

se narodil 25. dubna 1960 v Počátkách jako čtvrtý v generaci strmilovských tkalců. Jeho pradědeček, dědeček i otec pracovali v domácí tkalcovně, kterou v 50. letech 20. století převzalo do své správy Ústředí lidové umělecké výroby.

Po celou jeho existenci v ní mohl pracovat a působit jako její vedoucí Ferdinand Kubák a po něm i jeho syn Zdeněk. Vedle důkladného otcova

proškolení v domácí dílně, absolvoval studium na Ústředí uměleckých řemesel v Praze. V dílně postupně prošel všemi částmi výroby od přípravy vlákn, přes snování osnovy, až po vlastní tkaní na rozměrných mechanických stavech. Nechybělo ani návrhářství a technické zpracování výroby nových vzorků. Většinu těchto zkušeností bohatě využil poté, co dílnu restituoval a společně se svojí sestrou se začal starat o její provoz.

V Kubákově dílně ve Strmilově se v minulosti vyráběla celá rozsáhlá produkce vlněných a dekorativních tkanin, jimiž se ÚLUV proslavil u nás

Tradiční tkalcovství patří mezi ty odvětví lidové výroby, které bylo, více než jiné, postiženo průmyslovou konkurencí.

Rozsáhlé průmyslové tkalcovny v Brně a dalších centrech zapříčinily v druhé polovině 19. století zánik velké většiny drobných dílen. Na počátku 20. století pracovalo již pouze několik tradičních center, a to na Českomoravské vysočině a na Hornácku. Postupně tak docházelo nejen k zániku zastaralé ruční technologie, ale také jedinečných vzorů lněných a vlněných látek.

Neodvratnost tohoto procesu si uvědomovala celá řada intelektuálů, kteří se snažili o cílenou péči a podporu domácího řemesla. Prostřednictvím výtvarníků ARTĚLU se moderním způsobem pojaté tradiční motivy dostávaly i k samotným řemeslníkům, jako byl třeba dědeček Zdeněk Kubák, Ferdinand, který okolo roku 1910 vyrobil na zakázku několik rozsáhlých kolekcí hedvábných a vlněných látek, dnes uložených v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze. Podobným způsobem se o povznesení

produkce tkalcovny zasloužilo Ústředí lidové umělecké výroby, které sem soustředilo výrobu většiny látek navržených ve vzorkových dílnách v Brně, Praze a Uherském Hradišti. Návrhy Alfréda Hynka z oblastního střediska v Brně nebo Marie Matouškové z pražského střediska a také samotného Ferdinanda Kubáka berou inspiraci z horáckých kanařů, hornácké činovaty i soukenné šerky. Moderně tak zhodnocují základní charakteristiky lidové tkaniny, jako je jednoduché, pravidelné vzorování v pružích a kostkách podpořené využitím dvou až tří pravidelně se střídajících kontrastních barev. Jednoduchý vzor, kvalitní materiál, tlumená barevnost "režného stylu" se staly základem nevšední elegance módních návrhů Zdenky Gottwaldové a dalších návrhářů, které se těšily oblibě především v 60. letech 20. století. Uplatnily se však také v soudobých návrzích bytových interiérů, kde byly využívány na čalounění nábytku, závěsy, potahy, stolní textilie, koberce a závěsné dekorace.

i v zahraničí. Současný sortiment dílny na tyto tradice v plně šíři navazuje a s ohledem na poptávku zákazníka vyrábí celou řadu vlněných přehozů a plédů, bavlněných pokrývek, prostěrek a ubrusů. Jedinečnost výroby není daná pouze kvalitními návrhy vzorů látek, ale také technologií výroby, která zahrnuje celý proces přípravy příže počínaje čistěním, česáním a spřádáním vlny. Podle potřeby se příže navíjí a připravuje k barvení, jehož tóny stále zůstávají věrné tradici „režného stylu“. Samotné tkaní probíhá na rozměrných mechanických žakarových stavech, které jsou sami o sobě technickou památkou. Díky výbornému stavu na nich lze tkát celou škálu vzorů a vazeb tak, jak je vyžadují konkrétní návrhy.

Vhodné srovnání dnešní a minulé podoby tkalcovského řemesla skýtá přílehlé tkalcovské muzeum zřízené v domě prarodičů dnešního majitele. Vystavena je celá řada předmětů souvisejících s tkalcovskou technologií včetně ojedinělého žakarového stavu z 18. století. Svůj půvab má i expozice tradičního bydlení tkalcovské rodiny na počátku 20. století.

S výrobou rodiny Kubáků ze Strmilova je možné se seznámit na nejrůznějších přehlídkách tradičních řemesel, na specializovaných akcích muzeí a odborných institucí. Pravidelné jsou také vyjížďky na veletrh tradičních řemesel v Mnichově a reprezentace České republiky na zahraničních akcích. Výrobky jsou umístovány v síti prodejen s produkty rukodělné výroby. Výjimkou nejsou ani dodávky do Anglie, Kanady a Švýcarska.

Zdeněk Kubák
Kunžatecká 25
378 53 Strmilov
tel., fax. 384 392 288